

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny–Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Hanna Bartkowiak

Protokolant: prot. sąd. Angelika Kubiaczyk

przy udziale st. inspektora pracy Małgorzaty Gawroch-Dąbrowskiej z Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2023 r.

sprawy **P. G.**

obwinionego z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego - Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt III W 1681/22

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.
2. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz obwinionego P. G. zwrot kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą w kwocie 840 (osiemset czterdzieści) zł.
3. Kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Hanna Bartkowiak

UZASADNIENIE

P. G. został obwiniony o to, że będąc osobą reprezentującą spółkę, Prezesem Zarządu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. ul. (...), pomimo zakazu powierzył wykonywanie handlu oraz wykonywanie czynności związanych z handlem w niedzielę:

- 12.06.2022 r. wskazanym w pkt I ośmiu pracownikom,
- 19.06.2022 r. wskazanym w pkt II ośmiu pracownikom,
- 03.07.2022 r. wskazanym w pkt III pięciu pracownikom i jednemu zleceniobiorcy,
- 10.07.2022 r. wskazanym w pkt IV pięciu pracownikom i jednemu zleceniobiorcy
- 17.07.2022 r. wskazanym w pkt V sześciu pracownikom i jednemu zleceniobiorcy, tj. o popełnienie wykroczeń z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz. U. z 2021 r., poz. 936).

Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu po złożonym skutecznie sprzeciwie od wyroku nakazowego rozpoznał sprawę na zasadach ogólnych i wyrokiem z dnia 12 stycznia 2023 r. w postępowaniu przeprowadzonym pod sygn. akt III W 1681/22 obwinionego **P. G.** uniewinnił od popełnienia czynów zarzucanych mu w pkt I -V.

Na podstawie zaś art. 119 § 2 pkt 1 kpw kosztami postępowania obciążył Skarbu Państwa (k. 174-176).

Powyższy wyrok zaskarżył oskarżyciel publiczny – starszy inspektor pracy Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Apelujący podniósł zarzut błędnej oceny stanu faktycznego i zebranego materiału dowodowego. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie winy obwinionego P. G. i wymierzenie kary grzywny (k. 189-190).

Odpowiedź na apelację złożył obrońca obwinionego, załączając szereg zapadłych w I i II instancji wyroków uniewinniających w analogicznym stanie faktycznym bądź postanowień umarzających postępowanie z uwagi na brak znamion czynu zabronionego. Kwestionując przy tym wykładnię przepisów Ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta zaprezentowaną w apelacji, posiłkując się też opinią prawną Ł. D. i M. S. (opubl. Palestra nr 10 z 2022 r., s. 53-69) obrońca wniósł o oddalenie apelacji i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku. W tym piśmie procesowym zgłoszony też został wniosek o zasądzenie na rzecz obwinionego kosztów ustanowienia obrońcy według norm prawem przewidzianych (k. 211-227).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie Sąd odwoławczy odnosząc się do wniosku końcowego apelacji o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie obwinionego winnym popełnienia zarzucanych mu wykroczeń i wymierzenie za nie kary przypomina, że wydanie takiego orzeczenia przez Sąd II instancji byłoby sprzeczne z przepisami proceduralnymi obowiązującymi w sprawach karnych i wykroczeniowych. Zgodnie bowiem z regułą *ne peius* zawartą w art. 454 § 1 kpk, recypowaną poprzez art. 109 § 2 kpw także do spraw o wykroczenia, sąd odwoławczy nie może skazać obwinionego (oskarżonego), który został uniewinniony w pierwszej instancji. Jedynym słusznym w takiej sytuacji wnioskiem końcowym wnoszącego środek odwoławczy byłyby wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przed analizą zarzutów apelacyjnych Sąd Okręgowy będąc do tego ustawowo zobligowany, zbadał, czy w sprawie nie wystąpiły uchybienia, o których mowa w art. 104 § 1 i 2 kpw i 440 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw, a powodujące konieczność ingerencji w zaskarżony wyrok niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, po czym stwierdził, że w sprawie nie ujawniły się żadne bezwzględne przyczyny odwoławcze ani nie wystąpiła rażąca niesprawiedliwość wyroku.

Sąd wyższej instancji oceniając zaś treść zgłoszonych w apelacji oskarżyciela publicznego zarzutów stwierdził, że są one skoncentrowane na odmiennej niż to uczynił Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku interpretacji treści art. 6 ust 1 pkt 10 Ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektórych dni i zmierzają do wykazania, iż owo wyłączenie spod zakazu handlu dotyczy tych placówek handlowych, które są zlokalizowane w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku. Skarżący wskazał również, że ustawodawca w ramach wyżej wskazanego przepisu wymaga, aby prowadzona na terenie placówki handlowej działalność handlowa była funkcjonalnie podporządkowana zakładowi, tak aby celem prowadzenia placówki handlowej było zwiększenie użyteczności oraz atrakcyjności zakładu oraz aby placówka handlowa z punktu widzenia przestrzennego była usytuowana na terenie zakładu. Dopiero łączne spełnienie obu tych warunków zdaniem apelującego pozwala na legalne korzystanie z analizowanego wyłączenia zakazu handlu w niedziele i święta. W ocenie oskarżyciela publicznego brak jest w związku z tym podstaw aby uznawać niedzielny handel w sklepie (...) w P. jako część „zakładu prowadzącego działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku”. Potwierdzeniem słuszności takiej wykładni

w/wym przepisów miałyby być postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu w sprawie XVII Kz 15/23, na które oskarżyciel wskazał na rozprawie apelacyjnej w dniu 23 czerwca 2023 r.

Jak wynika z powyżej przytoczonych fragmentów środka odwoławczego, nieprawidłowo sformułowano w nim zarzuty, gdyż oskarżyciel publiczny de facto nie kwestionował oceny zebranych w sprawie dowodów, ani ustalonego na ich podstawie stanu faktycznego. A okoliczności faktyczne wynikające jasno z protokołu kontroli PIP Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu były bezsporne co do powierzenia przez obwinionego pracy pracownikom i zleceniobiorcom w sklepie (...) w P. przy ul (...) w pięć kolejnych niedziel począwszy od 12 czerwca do 17 lipca 2022 r. Działający na terenie sklepu (...) nie był też fikcją, a prowadzone akcje i kolejne umowy o świadczenie usług promocyjnych miały na celu poszerzenie oferty kulturalnej. Mając to na względzie dla Sądu Okręgowego oczywistym jest, że ta działalność stanowiła niewielki ułamek i dodatek do działalności handlowej sklepu (...). W rzeczywistości apelującemu chodziło zatem bez wątpienia o obrazę prawa materialnego jakiej dopuścić się miał Sąd I instancji, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 10 Ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre dni (dalej zwaną w skrócie ustawą o ograniczeniu handlu w niedziele) i właśnie do tego zarzutu trzeba było się merytorycznie odnieść.

Sąd II instancji nie zgodził się z przedstawioną w apelacji interpretacją regulacji art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele, gdyż była ona sprzeczna z obowiązującym w polskim prawodawstwie nakazem wykładni zwięzającej przepisów ograniczających swobody obywatelskie. Woli ustawodawcy co do umożliwienia prowadzenia handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni wyłącznie w placówkach handlowych, znajdujących się na terenie biblioteki, muzeum, kina czy innej placówki kulturalnej, czyli będących zasadniczą działalnością, a placówka handlowa miałyby charakter uboczny – nie można domniemywać, a musiałyby ona wynikać wyraźnie z przepisu prawa. Wszystkie praktycznie wywoływy obrońcy zaprezentowane przed Sądem I instancji oraz podane w pisemnej odpowiedzi na apelację Sąd Okręgowy w całości podziela. Są one zbieżne ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, który dokonał należytej oceny prawnej zachowania obwinionego, stwierdzając końcowo, że zachowanie to nie wypełniło znamion wykroczenia z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 2 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele. Na podkreślenie zasługuje tu myśl, powtarzająca się też często w licznych przykładach z orzecznictwa sądów powszechnych w analogicznych sprawach jak ta, (orzeczenia w odpisach w aktach sprawy), że **ograniczenie swobody działalności gospodarczej, zagwarantowanej konstytucyjnie i ustawowo może wystąpić wyłącznie na precyzyjnie określonych podstawach i zakresie, których żadna miarą nie można interpretować rozszerzająco, w oparciu o dorozumianą intencję ustawodawcy**. Tego rodzaju niedozwolonym zabiegiem posługuje się zaś apelujący w przedmiotowej sprawie, widząc że wykładnia językowa art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele jest niewystarczająca aby wyinterpretować niekorzystne dla obwinionego rozumienie tego przepisu. Znamiennym jest, że również z przywołanego w apelacji artykułu Ł. D. i M. S. (publ. Palestra 10/22) można wywnioskować, że to głównie wykładnia funkcjonalna omawianego przepisu, która ma charakter subsydiarny, pozwala na odkodowanie, że działalność handlowa miałaby być podporządkowana zakładowi prowadzącemu działalność kulturalną. A przecież taka wykładnia ma charakter subsydiarny i nie może przesądzać o przyjęciu niekorzystnych dla obwinionego konsekwencji w obrębie jego praw i wolności jeśli wynik interpretacyjny nie mieści się w granicach wykładni językowej.

Sąd odwoławczy zwrócił przy tym uwagę na stronę podmiotową zarzucanego obwinionemu wykroczenia, która także nie dawała podstaw aby pociągnąć go do odpowiedzialności za te czyny. P. G. będąc Prezesem Zarządu Sp. z o.o. (...), przedsiębiorcą, po nowelizacji Ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r., która weszła w życie od dnia 1 lutego 2022 r. w związku z tym, że art. 6 ust. 1 pkt 10 w/wym ustawy nie zawiera żadnego ograniczenia proporcji pomiędzy placówką handlową a zakładem prowadzącym działalność w zakresie kultury, tak jak to ma miejsce w kilku innych przepisach (ust. 1 pkt 2, 5-7, 28-30 art. 6) zasięgnął opinii prawnych. Co godne podkreślenia postąpił tak zanim zdecydował o zakwestionowanym przez Państwową Inspekcję Pracy prowadzeniu handlu w niedziele w B.. Były to dwie opinie: pierwsza z dnia 20 kwietnia 2022 r. pt. Opinia prawna w przedmiocie interpretacji przepisów Ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni dotycząca placówek handlowych w zakładach prowadzących także działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku autorstwa r.pr. O. B., adw. M. Z. i r.pr. J. Z. (k. 38-46) oraz opinia prawna z dnia 27 maja 2022 r. w tej samej materii sporządzona przez dr K. M. pracownika

naukowego w Katedrze Prawa Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji (...) im M. K. w T. (k. 152-157). Gdyby uznać, że powyższe opinie są niewystarczające z uwagi na fakt, że były wydawane na zlecenie prawników reprezentujących przedsiębiorstwo zarządzane przez obwinionego, to drugą istotną okolicznością były zapadające praktycznie od miesiąca maja 2022 r. i nadal liczne orzeczenia sądów karnych w różnych sądach na terenie RP, w I i II instancji, przynoszące korzystne dla podsądnych orzeczenia (wyroki uniewinniające, postanowienia o umorzeniu postępowań) w analogicznych sprawach. W związku z powyższym nie sposób przyjmować aby obwiniony działał ze świadomością, że łamie przepisy dotyczące ograniczenia handlu w niedzielę, bądź choćby godził się na to. Przeciwnie, wszystko wskazuje na to, że P. G. nie można przypisać winy za popełnienie zarzucanych mu wykroczeń.

Zachowując pełną samodzielność jurysdykcyjną Sąd Okręgowy w obecnym składzie nie widział podstaw do zmiany oceny prawnej zachowań obwinionego także w kontekście przywołanego przez oskarżyciela publicznego postanowienia tutejszego Sądu w sprawie XVII Kz 15/23 z dnia 7 marca 2023 r., które miało charakter kasatoryjny i przekazywało sprawę do ponownego rozpoznania, m.in. z tego powodu, że Sąd I instancji w uzasadnieniu nie przedstawił żadnej analizy zarówno przepisów ustawy z dnia 10 stycznia 2018r o ograniczeniu handlu w niedzielę i święta oraz niektóre dni jak i analizy materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, praktycznie ograniczając się do ogólnikowego odwołania się do treści art. 6 ust 1 pkt 10 w/wym ustawy oraz twierdzeń obwinionego i przedłożonych przez niego dokumentów. Odwołanie się z kolei w sprawie XVII Kz 15/23 do przepisów Kodeksu pracy, w tym art. 151¹⁰ pkt 9 lit h który stanowi, iż praca w niedzielę i święta jest dozwolona w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, oświaty, turystyki i wypoczynku jest ciekawym argumentem, jednak tak jasnego przekazu nie daje analizowany w kontrolowanej sprawie przepis art. 6 ust 1 pkt 10 ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę. Ustawodawca w art. 3 pkt 1 ustawy wskazał czym jest „placówka handlowa”, jednakże nie podał już definicji „zakładu prowadzącego działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku”. Tym samym nie określono, że jeden z tych rodzajów działalności powinien mieścić się w obrębie drugiej, żadnej zależności między nimi z brzmienia art. 6 ust. 1 pkt 10 w/wym ustawy nie sposób wywodzić. W sytuacji zaś nieprecyzyjnych a nawet wzajemnie sprzecznych przepisów rangi ustawy nie można skutecznie pociągać do odpowiedzialności osoby, która wybiera dobre dla siebie rozwiązanie, skoro ustawodawca nie wprowadził żadnych dodatkowych, jednoznacznych kryteriów uzależniających możliwość prowadzenia handlu w niedzielę i święta. Ustawodawca powinien tak formułować ograniczenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej aby dla „przeciętnego obywatela” nie było problemem zrozumienie w jakim zakresie te ograniczenia obowiązują.

Wbrew stanowisku skarżącego przeprowadzona przez Sąd Rejonowy wszechstronna, racjonalna i wielopłaszczyznowa ocena prawna zarzucanych obwinionemu zachowań, zasługiwała na akceptację i podtrzymanie w instancji odwoławczej, z zaakcentowaniem powyżej podanych rozważań.

Ostatecznie uznano więc, że decyzja organu orzekającego o uniewinnieniu obwinionego od zarzucanych mu wykroczeń była w pełni zasadna i dlatego też Sąd odwoławczy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (pkt 1).

W pkt 2, na podstawie art. 119 § 2 pkt 1 kpw w zw. z art. 121 § 1 kpw w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 kpk zasądzono na rzecz obwinionego od Skarbu Państwa zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, stwierdzając, że wniosek w tym zakresie był zasadny, gdyż na rozprawie odwoławczej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu P. G. był reprezentowany przez obrońcę (w rozprawie uczestniczył ustanowiony pełnomocnik substytucyjny r.pr. O. B. za adw. M. Z.). Wysokość wynagrodzenia określona zaś została w oparciu o § 11 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800). W związku z tym, że obrona wcześniej zwróciła się do Sądu Rejonowego o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz obwinionego zwrotu kosztów wynagrodzenia obrońcy ustanowionego z wyboru (vide: odpowiedź na wniosek o ukaranie - pismo procesowe z dnia 20 grudnia 2022 r., k. 81-94) Sąd Okręgowy uznał, że to Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu jest władny orzekać w zakresie tego wniosku.

W pkt 3 wyroku Sąd Okręgowy orzekł zaś o kosztach procesu za postępowanie odwoławcze, na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 121 § 1 kpw obciążając nimi Skarb Państwa.

Hanna Bartkowiak